

PROJE YÖNETİMİ TEMEL KAVRAMLARI

Proje ve Yönetimi

1.1. Proje

Proje, özellikleri tanımlanmış amacı gerçekleştirmek için, sınırlı kaynaklar kullanarak, başlangıç ve bitiş tarihleri belirlenmiş çalışmaların koordine edildiği ve denetlendiği özgün bir süreçtir.

Proje, farklı çıkış noktalarından hareketle parçalarına ayrılabilir. Örneğin, işin alt bölümlere ayrılması, proje organizasyonu, proje maliyeti, bilgi ve belge yapısı gibi.

Projeler;

- Bir kuruluş tarafından, belirli bir amaca yönelik ürünler ya da çıktılar elde etmek için gerçekleştirilen birbirleriyle uyumlu benzersiz etkinlikler bütünüdür.
- Nitel ve nicel hedeflerle belirlenmiş olumlu bir değişime ulaşabilmek için bir yaşam döngüsü takip edilerek, zaman ve maliyet sınırlaması içinde, şartnamede belirlenmiş benzeri olmayan bir çalışma konusunu gerçekleştirebilmek için insan ve materyal kaynaklarını Özgün bir şekilde organize etme çabasıdır.
- Benzersizlik, karmaşıklık, hukuki kısıtlamalar, disiplinler arası takım çalışması ve iş bölümü gibi özelliklere sahiptir.
- Projeler özgündür, istenilen sonuca ulaşmak için üstlenilmiş, geçici girişimlerdir.
- Projeler yatırım, AR-GE, sosyal, ticari ve bilişim teknolojileri olarak sınıflandırılabilir gibi bölgesel, ulusal veya uluslararası projeler olarak ta sınıflandırılabilir.

Projelerin Sınıflandırılması

Projeler çok farklı özellikler taşıdığı için tüm projeleri tek bir sınıf altında toplamak mümkün değildir. Projeleri belli özelliklerine göre sınıflandırma ve proje yönetimini de bu gruba göre yapmak çok doğru bir yaklaşımdır.

Projelerin sınıflandırılmasında aşağıdakiler kullanılabilir;

- Karmaşıklık derecesi
- Teknoloji seviyesi
- Risk seviyesi
- Proje süresi

Karmaşıklık Derecesi: Projeler karmaşıklık derecelerine göre; Çok düşük, Düşük (İşletme içinde tek bir birimce yapılabilen parçaları bir araya getirme, montaj projeleri vb.), Orta (Sistem projeleri) ve Yüksek (Dizin -array- projeleri) olmak üzere 4 grupta değerlendirilebilir.

Teknoloji Seviyesi: Projelerin gerektirdiği teknoloji seviyeleri; Pratik bilgi, mevcut teknolojinin en iyisi, ileri teknoloji ve yeni geliştirilecek ileri teknoloji ve buluşlar olmak üzere 4 sınıfta toplanabilir.

Risk Seviyesi: Projeler risk seviyelerine göre; çok düşük, düşük, orta ve yüksek seviyede riskli olarak 4 seviyeye ayrılabilir.

Proje süresi: Projeler proje sürelerine göre; kısa (3 aydan daha kısa), kısa-orta (3 aydan daha uzun 9 aydan daha kısa), orta-uzun (9 aydan daha uzun 18 aydan daha kısa) ve uzun (18 aydan daha uzun) olarak sınıflandırılabilir.

Proje Tipi	Karmaşıklık Derecesi	Teknoloji Seviyesi	Risk Seviyesi	Proje Süresi
A	Çok düşük	Pratik bilgi	Çok düşük	Kısa (3 aydan az)
B	Düşük	Mevcut teknolojinin en iyisi	Düşük	Kısa-Orta (3-9 ay)
C	Orta	Yüksek teknoloji	Orta	Orta-Uzun (9-18 ay)
D	Yüksek	Yeni geliştirilecek yüksek teknolojiler ve buluşlar	Yüksek	Uzun (18 aydan uzun)

A Tipi Projeler: Küçük ölçekli projelerdir ve projenin tanımlanmasına ve kapsamının belirlenmesine gerek vardır. Bu tip projelerde var olan süreçte, üründe ya da hizmette kısa süre içinde ufak çaplı değişimlerin elde edilmesi hedeflenir. İhtiyaç duyulan süreci yönetmek için pratik bilgi yeterlidir ve risk seviyesi de düşüktür. Bu tip projelere örnek olarak bir evin boyanması, bir laboratuvarında bir cihazın akredite hale getirilmesi, yeni ders dönemi için bir ders içeriğinin öğrenci değerlendirmeleri ve ilgili alandaki gelişmeler göz önüne alınarak yeniden düzenlenmesi sayılabilir.

B Tipi Projeler: İşletmelerde yaygın olarak kullanılan nispeten kısa süreli projelerdir. Bu projelerde genellikle mevcut, oturmuş, bilinen teknolojinin en iyisi kullanılır. Projelerin başlangıcında, proje kapsamlarında ufak açık noktalar bulunabilir ancak yine de bu projelerin risk seviyesi C ve D tipi projelere göre oldukça düşüktür. Büyük işletmeler söz konusu olduğunda proje, sadece bir bölümdeki çalışanlar ya da farklı bölümlerden bir araya getirilen 5-6 kişilik bir proje ekibiyle gerçekleştirilebilir. B tipi projelere ürün, hizmet ve süreç iyileştirme projeleri, büyük işletmelerde kurumsal altyapının iyileştirilmesiyle ilgili küçük projeler, küçük işletmelerde ya da ISO 9000 belgesi alınması projeleri örnek olarak gösterilebilir. A ve B tipi projelerin proje bütçeleri C ve D tipi projelere göre oldukça sınırlıdır.

C tipi projeler: A ve B tipi projelere göre daha uzun süreli ve karmaşıklık yapıya sahip projelerdir. Bu tip projeler ilgili alanda, yüksek teknolojilerin uygulanmasını ve denenmesini gerektirdiğinden, projelerin sonuçları her zaman önceden kestirilemeyebilir. Bu nedenle bu projeler yüksek bütçelidir ve genellikle risk seviyeleri de yüksektir. Ancak bu tür projeler sonucunda yeni özgün ürün, hizmet ve sonuçlar geliştirilmesi mümkün olabileceğinden, bu tip projeler alanda liderliğini sürdürmek isteyen kişi, kurum ya da araştırma grupları için yapılması zorunlu projelerdir. Yeni ürün geliştirme projeleri C tipi projelerdir.

D tipi projeler: Gerçekleştirilmeleri en güç projelerdir. Buna rağmen, D tipi projeler işletmelere ya da insanlığa şimdiye kadar elde edilmemiş kazançlar ve yararlar sağlayacak niteliktedir. Bu tip projeler, pek çok farklı disiplinden insanın bir arada çalışmasını ve en yüksek teknolojik uygulamaların hatta yeni buluşların proje içinde bulunmasını gerektirmektedir. Bu nedenle bu projeler oldukça riskli ve geniş bütçeli projelerdir. Ayrıca bu tip projeler için ayrılan süre diğer tiplere göre daha uzundur. Bu tip projelere, yeni otomobil tasarımı, geniş kapsamlı bilgisayar yazılım projeleri örnek verilebilir. Proje yönetimi açısından C ve D tipi projeler A ve B tipi projelere göre daha kapsamlı ve zor projelerdir. Bu nedenle C ve D tipi projelerde, proje yönetimi sistematığının gerektirdiği tüm araçlar ve yöntemler eksiksiz uygulanmalıdır. Bu proje tiplerinde, A dan D ye gitmeyi bir dağın zirvesine tırmanmaya ve orada kalmaya çalışmaya benzetebiliriz. Bu durumda dağın en altında A tipi projeler yer alırken zirvede ulaşılması (hazırlanması) ve yapılması zor olan D tipi projeler bulunacaktır.

1.2. Proje Yönetimi

Amaçlanan hedefe zamanında, belirlenen maliyetle ve performans/kalite ölçütleri içinde ulaşması için, bir takım tarafından planlanması, uygulanması ve denetimi ile ilgili yürütülen işlere proje yönetimi denir.

Proje Yönetimi Neden Yapılır?

- Önümüzü görmemizi sağlar.
- Sistemli ve mantıklı düşünmemizi sağlar.
- Hedefleri belirleme ve ulaşmada kolaylık sağlar.
- Zaman kontrolü sağlar.
- Kimi ne iş yaptığını takip etme imkânı sağlar.
- Riskleri görmenizi sağlar.
- Fazladan iş yapmayı ve maliyet harcamayı engeller.
- Raporlama imkânı sağlar.